

Universitätsbibliothek Paderborn

Conferentiæ Theologico Morales

Compendiosè propositæ ac breviter resolutæ Ad Usum Directorum
Conferentiarum Hebdomadalium ... DD. Parochorum, Curatorum,
Confessariorūmque omnium

Ex Materia De Actibus Humanis Excerptarum

Sargar, Elisaeus

Augustæ Vindelicorum, 1720

Conferentia LXV. An sit universaliter verum, cuius finis malus est, ipsum
quoque malum est: & econtra: cuius finis bonus, ipsum quoque bonum est
?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41214

quod voluntas actu interno vult per actum externum tendere in tale objectu: ergo actus humanus internus sumit primariam & specificam suam honestatem & malitiam à fine, in quem tendit. Unde Aristoteles *Ethic n. 2.* ait: eum, qui furat dulterandi gratia, magis adulterum esse, quam furum: quia ergo actui interno per se primario competit intendere finem, & propter finem agere elegendo media, & imperando actus externos in ordine ad talē finem; actibus vero externis mere per accidens est, quod ita elegantur & ordinentur ad talē finem; sequitur necessariò, finem actui interno tantum tribuere honestatem vel malitiam primariam specificam: actibus vero externis imperatis solum secundariam & accidentalem, quam meram circumstantiam.

CONFERENTIA LXV.

An sit universaliter verum, cuius finis malus est, ipsum quoque malum est: & econtra: cuius finis bonus, ipsum quoque bonum est?

103. RESOLUTIO: Universaliter verum est, cuius finis malus, ipsum quoque malum est: at non econtra, cuius finis bonus est, ipsum quoque bonum est.

Ratio est; quia finis bonus non reddit actum bonum, nisi careat omni malitia ex objecto & aliis circumstantiis: quia bonum oportet esse ex integra causa. Finis autem malus semper reddit actum malum, et si alias ex objecto, & omnibus aliis cir-

cum
defec
H
velin
nis b
Omni
natu
pit à
boni
peri
catis
miser
cem
penit
serva
nitat
Affus
malic
to: a
quot
quan
repu
occid
potia
destr
malu
capta
ad fi
finem
ordin
mola
sanit
cum

cumstantiis sit optimum? quia malum ex quolibet defectu.

Hinc sequitur I. Finis bonus, auctui ex se bono vel indifferenti, tribuit bonitatem. II. Nullus finis bonus auctum de se malum, bonum facit. III. Omnis finis malus, malum facit auctum ad se ordinatum. IV. Actus bonus propter finem bonum accipit a fine tot species bonitatis, quot ei diversi fines boni praefiguntur: v. g. dare Eleemosynam pauperi ob honorem Dei, ad satisfaciendum pro peccatis: ex objecto habet bonitatem Eleemosynae seu misericordiae: ex fine autem duplici, aliam dupl. cem habet bonitatem; scilicet virtutis religionis & penitentiae. Item qui vult temperantiam ad conservandam castitatem, habet utriusque virtutis bonitatem; utpote temperantiae & castitatis &c. V. Actus malus propter finem malum, duplicem accipit malitiam, unam ab objecto seu medio malo electo: aliam a fine malo praefixo; immo tot malitias, quot fines mali diversi praefiguntur: easque aliquando specie diversas, utpote diversis virtutibus repugnantes; ut si velis furari adulterandi gratia: occidere alterum, ut bona ejus auferas: uxore ejus potiaris, &c. VI. Actus bonus propter finem malum, destruxta bonitate ex objecto, simpliciter redditur malus ex fine: v. g. Vis dare Eleemosynam ad captandam vanam gloriam: aut pauperi puellæ ad finem dishonestum. VII. Actus malus propter finem bonum, est, & manet malus; ut si fureris in ordine ad dandam eleemosynam. Eccl. 34. Immolantis ex iniquo, oblatio est maculata. Item vis sanitatem per medicamen superstitionis. VIII.

Actus

Actus indifferentis propter finem bonum, bonitatem suam unicam habet ex fine bono: v. g. ambulare peregrinationis causâ: comedere, bibere, dormire ad reficiendas vires ad serviendum Deo. Porro potest etiam fieri *actus bonus ad finem indifferentem*: v. g. Eleemosyna vel oratio pro impetranda sanitate. IX. *Actus indifferentis propter finem malum*, habet etiam unicam malitiam ex fine: v. g. ambulare, loqui luxuriæ causâ. X. *Actus indifferentis propter finem differentem*; ut ambulare, comedere, bibere, fricare barbam, &c. solius refectionis vel recreationis gratiâ, in specie omnino manet indifferentis.

CONFERTIA LXVI.

De bonitate & malitia morali ex circumstantiis.

104. Circumstantiæ dicuntur actuum humanorum ac moralium accidentales quædam affectiones; sic vocatæ, quod actum humanum operantem, & objectum quasi circumstent. E.g. De substantia Eleemosynæ sunt tantum homodans, egenus accipiens & ipsa traditio pecunia, panis, &c. Jam verò tam ipsum actum, quam operantem, & objectum variæ circumstantiæ possunt afficere; & magis vel minus bonum, vel etiam malum efficere. Ut potè quis dat; Dives an pauper. Quid dat? multum an parum? suum an alienum? Cur dat? an ad bonum vel ad malum finem? Quomodo dat? an magno vel parvo affectu? an cum indignatione, exprobratione, &c.